

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi ne vračajo, inserati. Enostopne peti-vretice (širina 88 mm) za enkrat 30 vin., večkrat po dogovoru.

36. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 6. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/I.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Narodni pogoj Slovencev.

Natančnega pregleda o gibanju posameznih narodov v Avstriji si ni mogoče sestaviti, ker primanjkuje strogo zanesljivih podatkov. Ljudsko štetje se je v raznih časih vršilo tudi po raznih načelih; narodnostni moment ni bil nikoli tako upoštevan, da bi štetje podalo natančno sliko narodnega razmerja. Statističarji, katerim je bilo ležeče na tem, da dobe tudi sliko, katere ni dajalo oficalno štetje, so morali ceniti posamezne narodne svote po ključih, ki so jih sami napravili.

S takimi pripomočki se nam kažejo od petdesetih let sledeče številke.

Bilo je med domačim (v Avstrijo pristojnim prebivalstvom) Slovencev:

leta 1851	1,070.517	6·10%
» 1857	1,081.862	6·01%
» 1880	1,140.304	5·23%
» 1890	1,176.672	5·01%
» 1900	1,192.780	4·65%

Dočim je torej absolutno število Slovencev tekom petdesetih let naraslo (za okroglih 120.000), se je razmerje napram drugim narodom trajno slabšalo. Od 6·10 odstotkov vsega avstrijskega prebivalstva so do konca stoletja Slovenci padli na 4·65 odstotkov.

Razvoj avstrijskih Slovanov sploh nam kaže za to dobo sledeči pregled:

leta 1851	10,027.319	57·18%
» 1857	10,383.170	57·72%
» 1880	12,916.028	59·25%
» 1890	14,118.922	60·15%
» 1900	15,494.285	60·40%

Skupno so toraj Slovani absolutno in relativno napredovali; dočim je bila sredi 19. stoletja dobra polovica avstrijskega prebivalstva slovanska, je koncem stoletja slovanski delež že nad $\frac{3}{5}$. Ta napredek gre največ na račun Čehov in Poljakov, dočim se kaže pri vseh ostalih slovanskih narodih večje ali manjše nazadovanje.

Od leta 1851 do 1900 so prišli:

Čehi od 3,987.687 na 5,955.397

Poljaki od 2,006.352 na 4,252.483

ali v odstotkih

Čehi od 22·74% na 23·23 odstotkov

Poljaki od 11·45% na 16·59 »

ostali Slovani pa:

Rusini od 2,426.821 na 3,381.570

Hrvatje (in Srbi) od 585.942 na 711.380

Slovenci od 1,070.517 na 1,192.780

ali v odstotkih

Rusini od 13·84 na 13·19

Hrvatje (in Srbi) od 3·05 na 2·78

Slovenci od 6·10 na 4·65 odstotkov.

Pri neslovanskih narodih opazamo sledeče gibanje od 1851 do 1900:

Nemci od 6,333.183 na 9,171.614

Italijani od 529.246 na 727.102

Rumuni od 187.513 na 230.963

Madžari

(v Bukovini) od 5.586 na 9.516

ali v odstotkih:

Nemci od 36·12 na 35·78

Italijani od 3·02 na 2·84

Rumuni od 1·07 na 0·90

Madžari od 0·03 na 0·04 odstotkov.

Relativno so toraj vsi neslovanski narodi nazadovali, izvzemši neznatni napredek Madžarov v Bukovini.

Druga polovica devetnajstega stoletja stoji v znamenju češko-poljskega razvoja, ki je tako velik, da izravna v splošno slovanskem razvoju relativno izgube ostalih slovanskih narodov.

Kar se tiče poljskega razvoja, relativno najmočnejšega, je pač opravičen sum, da se vrši vsaj deloma na račun Rusinov, katerih delež je padel leta 1880 že na 12·80 odstotkov.

Številke Slovencev v posameznih deželah, v katerih prebivajo kompaktno, kažejo sledečo sliko:

a) na Kranjskem:

leta 1851	408.745	88·10%
» 1857	421.398	90·15%
» 1880	447.366	93·67%
» 1890	466.269	94·07%
» 1900	475.302	94·24%

b) na Štajerskem:

leta 1851	363.750	37·16%
» 1857	369.246	36·55%
» 1880	388.419	32·74%
» 1890	400.480	32·04%
» 1900	409.531	31·18%

c) na Primorskem:

leta 1851	202.287	37·26%
» 1857	198.451	39·07%
» 1880	199.124	32·61%
» 1890	297.163	31·42%
» 1900	212.978	29·90%

d) na Koroškem:

leta 1851	95.735	29·99%
» 1857	92.767	28·61%
» 1880	102.252	29·72%
» 1890	101.030	28·38%
» 1900	90.495	25·08%

Z narodnega stališča ta slika nikakor ni vesela. Na Kranjskem je še napredek stalen, absolutno in relativno, dasiravno tudi tukaj naraščanje ne kaže velike narodne plodovitosti. Sedemdeset tisoč duš v petdesetih letih za celo deželo ni mnogo. Ako bi imeli natančno statistiko izseljevanja, bi nam ta morda pokazala, da požira Amerika velik del na-

PODLISTEK.

Neprijetna dogodivščina.

I.

Vršila se je ena izmed tistih slovesnosti, ki jih je dandanašnji toliko, da človek ne vé, kje bi se najprej napil. Štefan Bajt je bil pameten mož, Štefan Bajt se je napil povsod in vselej. Ni bil pijanec, časih je celo bridko tožil o svojih mnogoterih dolžnostih, toda bil je stanoviten, kajti ljubil je svoj ubogi, zatirani narod.

Navdušenost se je nehala šele ob zori in ko je stopil Bajt na cesto, mu je plesalo rdeče solnce pred očmi. Cesta se je zazibala najprej na levo, nato na desno; nagnila se je globoko, nato se je visoko vzdignila. Prijatelji pa so bili trije, držali so se pod pazduho ter so kljubovali vsem nezgodam in izkušnjam. Kajti vsi trije so ljubili svoj narod.

Pred Bajtovim domom so se poslovili. Bajt je ostal sam in je takoj zapazil, da se hica podira. Kakor zlahten konj, ki ne beži na cesto, kadar hlev gorl, temveč plane z junaškim skokom v dim in ogenj, da se zruši dom nad njim — tako je planil v vežo Štefan Bajt. Samo trije dolgi, klobarni koraki so bili; v tistem trenutku pa se mu je zasvetilo pred očmi in mahoma se je streznil.

Spoznal je, da leži tik pod stopnicami in da ga boli glava. Prijel se je za čelo, potipal se je oprezno, potrkal je s prstom in vollo je zabobnelo. Takrat se je Štefan Bajt neizmerno prestrašil.

«Kako je mogoče? Saj to je . . . zoper znatnost!»

Na prvi stopnici so ležali možgani, čisto celi, neranjeni; nekoliko so se se tresli od nenadnega padca, kakor žolica v skledi, drugače pa so ležali tam popolnoma nedolžno, kakor da bi bili samo-svoji in ne Bajtovi. Samo toliko se je Bajt domislil, da je naredilo «prllunk!» — kakor da je bil kdo skozi ozko luknjico jajce izpil.

Bajt je bil najprej prestrašen, nato žalosten, naposled jezen.

«O ti prokleta reč! Kaj bi zdaj s tem drekom? . . . Saj niso telečji možgani in tudi svinjski ne, da bi jih dekla izgubila na stopnjicah; morda se jim nazadnje celo pozna, čegavi so . . . vrag vedi, če ni kje zapisano . . .»

Pobral je možgane, držal jih je v dlani pod suknjo in se je napotil urno v svoje stanovanje. Tam jih je srdit zalučil na mizo, da so se hudo zamajali in stresli.

Kakor je bil rodoljuben in vseh čednosti vešč, vendar ga je premagala togeta do nespodobnih

besed. Na zofo je sedel, v suknji kakor je bil, in je kiel.

«Sakrament! Kaj bi zdaj? Ali naj jih pojem . . . Saj so bili čisto pošteni možgani, nobenih nerodnosti niso uganjali . . . izhajal sem z njimi, imeniten in čestčen . . . še moj sinočnji govor je bil vsega veselja vreden . . . pa — prllunk in konec! Osakrament!»

Dolgo je sedel ter kiel na glas, da bi ga bila groza poslušati.

«Nekam moram znjimi . . . kamorkoli!»

Zavil je možgane v star časopis, vtaknil jih je v suknjo in se je vrnil na cesto.

Svetel dan je že bil, ljudi pa je bilo malo, ker so bili večidel trudni zaradi slovesnosti. Bajt je romal križem po ulicah, zato da bi se nekoliko ohladil v svežem jutru. Ko je prišel do franciškanškega mosta, se je ozrl na Prešernov spomenik, Prešeren pa se je hudobno nasmehnil.

«Še ta bi norce bril!» se je raztogotil Bajt. «Pokonci me piši!»

Na to je stopil na most, pogledal je oprezno po ulici doli, po ulici gori in je zalučil možgane v Ljubljano.

To se je zgodilo ob polu šestih zjutraj.

ravnega naraščanja. Relativni napredek Slovencev je na Kranjskem še vpoštevavanja vreden. Toda ta napredek je več kakor poraliziran z nazadovanjem v ostalih deželah.

Relativno izgubo imamo že na Štajerskem, kjer je odstotno razmerje padlo od 36.16 na 31.18 odstotkov vsega štajerskega prebivalstva. Tukaj je razlaga nazadovoljive prikazni precej lahka. Odstotna mera Slovencev se izpreminja Slovincem v škodo največ po mestih in trgih, kjer narašča absolutno število prebivalcev največ v sled doseljevanja z dežele. Prebivalstvo po deželi je skoraj izključno slovensko. V mesta se torej naseljujejo največ Slovenci, ki pa izgube svojo narodnost. Koliko dosega resnično ponemčenje, koliko pa gre samo na račun «občevalnega jezika», ni mogoče razsoditi. Dober del slabega rezultata je tukaj gotovo zakrivil ta način štetja, lahko se namreč opazi, da Slovenci, ki grede za nižjimi službami v mesta, ne izgube naravnost svoje narodnosti, da pa v sled večjega ali manjšega gospodarskega pritiska svojih delodajalcev naznanjajo nemščino za občevalni jezik. Da je na ta način slika, ko jo daje ljudsko štetje, močno popačena, se razume samoobsebi.

Relativno nazadovanje ob skromnem absolutnem napredku opazamo tudi na Primorskem. Od leta 1857 je tukaj tudi absolutno število padalo do sedemdesetih let, potem šele se kaže zopet naraščanje. Relativni padec od 37.25 na 29.90 odstotkov je pa vsekakor precej velik. To nazadovanje gre pač bolj na račun Trsta in zlasti Istre, kakor na goriški.

Najžalostnejšo sliko pa daje koroška statistika, kjer je nazadovanje absolutno in relativno. Razvojna črta gre tukaj zdaj gor, zdaj dol. Od 1851 do 1857 leta so koroški Slovenci absolutno in relativno nazadovali, od 95.735 na 92.767 prebivalcev, od 29.99 na 28.61 odstotkov. Potem se opazi napredek do 1880 leta na 102.252 prebivalcev, odnosno 29.72 odstotkov. Od tega časa je pa zopet trajno nazadovanje do leta 1890 na 101.030 prebivalcev, t. j. 28.38 odstotkov, do leta 1900 na 90.495 prebivalcev, odnosno 25.08 odstotkov. Tukaj je ponemčevanje očitno glavni vzrok nazadovanja; kaj pa je vzrok ponemčevanja, razmotrimo na drugem mestu.

Če se vzame v poštev rezultat ob zadnjih državnozbornih volitvah, bi se dalo soditi, da se je razmerje splošno nekoliko zboljšalo, zlasti v Trstu in na Koroškem. Natančen pregled pa bo seveda šele tedaj mogoč, kadar bo ljudsko štetje urejeno po narodnosti in — kadar ne bo gospodarska odvisnost silila delojemalcev, da vpisujejo svojo narodnost po želji delodajalcev. Dalje prih.

Peti zbor hrvatske socialno-demokratske stranke.

Največjo pozornost vsega je izzyala razprava o političnem položaju na Avstro-Ogrskem in o boju za volilno pravico. K tej točki je imel prvi besedo poslanec sodrug Němec. Iz njegovega govora posnemamo sledeče:

Vaš letošnji zbor ima podati znamenje za krepkejši volilnopravni boj. Mi smo svoj boj v tej smeri končali z zmago. Začetke tega boja je iskati pravzaprav že v revolucijskem letu 1848. Takrat so delavci pač še vlekli vrv meščanstva, ki jih je po zmagi kmalu izdalo. To izdajstvo se je pač maščevalo nad buržoazijo. Šele leta 1867 se je začelo samostojno organizirano gibanje delavstva, ki je takoj nastopilo z zahtevo volilne pravice. Govornik omenja potem boje avstrijske in posebno češkega delavstva za volilno pravico od začetka in gibanje v stranki sami, ki je takoj po doseženem zedinjenju zopet krepko naglašala zahtevo volilne pravice. Češke meščanske stranke, ki so se kazale demokratične, so ravnale farizejsko in so vsa politična in socialna vprašanja, med njimi tudi volilno pravico zapostavljale za nacionalne zahteve. Ko je prišla Badenijeva volilna novela do veljave, so se socialni demokratje udeležili volitev in so si priborili 15 mandatov. Nenadoma se je oživel boj za volilno pravico, ko je ob času strankinega zbora leta 1905 prišla vest o oktoberskem manifestu ruskega carja. Govornik naslika z veliko natančnostjo tedanje boje v Avstriji, zlasti na Dunaju in na Češkem ter veličastne demonstracije do tistega trenutka, ko je Gautsch predložil načrt novega volilnega zakona in opisuje prepire do končnega sprejetja zakona, ki je v načelu vpeljal splošno in enako volilno pravico, določil je v praksi še sploš-

nost in enakost precej pomanjkljiva. Lanska državnozborna volitev je prinesla socialnim demokratom 87, med njimi 24 čeških mandatov. Meščanskim strankam je ta uspeh nagnal strah v kosti. Prvikrat se je slišalo v prestolnem govoru omeniti delavce in naglašati socialno reformo. Baron Beck je takoj markiral svoje protisocialistično misljenje in je izrazil svoj namen, da vzame socialnim demokratom z izpolnitvijo njih socialnih zahtev veter iz jader. Posebno poglavje posveča govornik razvoju strank v Avstriji in borniranemu sovraštvu meščanskih strank napram delavcem zlasti na Češkem. Ko so češki socialni demokratje prvič vstopili v državni zbor, so podali izjavo glede češkega državnega prava, kateri jim meščanske stranke še danes ne morejo odpustiti. A vendar se je stranka tako razvila, da zahtevajo meščanske stranke same, naj pravzame socialna demokracija narodno vodstvo češkega naroda. Socialni demokratje smatrajo pridobitev volilne pravice za državni zbor kot prvo stopnjo, kateri mora slediti splošno demokratiziranje države. Narodnim homatijam napravi samo zmaga enake pravice konec. Socialni demokratje potrebujejo državo in hočejo imeti Avstrijo, toda tako Avstrijo, ki ne bo ovira našemu stremljenju, temveč ga bo pospeševala; mi hočemo Avstrijo, v kateri se bo razvijala kultura, v kateri najdemo oporo za svoje življenje. Danes se ne bojujemo za vladne oblike, temveč zahtevamo svobodo gibanja za delavstvo. Po tej poti bodo morali iti tudi hrvatski socialni demokratje. Predvsem si morajo priboriti volilno pravico, ne le zaradi sebe, ampak tudi zaradi nemadžarskih narodnosti na Ogrskem in zaradi prebivalstva v Bosni, katero je Avstrija prevzela za pacificiranje, ne pa za zaslužjenje in gospodarsko uničenje. (Glasno odobravanje.)

Potem je kot poročevalec govoril poslanec sodrug Korač:

Glavni odbor stranke je mislil, da bo dobro, če se razvije debata o važnem vprašanju volilne pravice v zvezi s političnim položajem na Avstro-Ogrskem. Hrvatska je danes žoga med Ogrsko in Avstrijo. Avtonomijo imamo za svoboden razvoj, v resnici pa čutimo to avtonomijo kakor vrv okoli vratu. Prav zaradi te naše avtonomije ne more k nam prestopiti demokratično gibanje nove dobe. Izrezani smo iz kulturnega sveta. Mi, južni Slovani, ki smo pravzaprav en narod, smo raztrgani že v Translajtaniji na tri dele, v Cislajtaniji je še slabše. Če vzamemo še Bosno in Hercegovino, dobimo sliko nezaslišane raztrganosti. Ta aparat nam ne dovoli dihati, jemlje nam moč za kulturni razvoj, ki je najvažnejše vprašanje za nas, za proletariat. Bolje bi bilo, če bi imeli eno središče in bi bili na enem upravnem teritoriju. V Zagrebu imamo glasilo stranke, ki se more pisati samo za Hrvatsko in Slavonijo; ta list bi lahko izvrševal vse drugo nalogo, če bi mogel služiti vsemu jugoslovanskemu proletariatu. Težja je še gospodarska stran. Kolikorkoli uplivajo gospodarske razmere na kulturne in politične, toliko velja tudi nasprotno. Ogrska je napravila iz Hrvatske in Slavonije nekako kolonijo, katero parperizira. Naš narod se mora izseljevati in iz tega sistema sledi samo propadanje. Če bi naši poslanci kot enakopravni sedeli v Budimpešti, pa bi Madžari hoteli poslati naših 40 zastopnikov domov, bi morali poslati tudi vse druge. Onkraj Drave, v krajih, v katerih prebiva naš narod, se zatira vsaka industrija. Gospodarska politika madžarske oligarhije gre sistematično za tem, da centralizira vse tam, kjer je madžarski element. Tudi onkraj Drave je naš narod izpostavljen osiromašenju in propadanju, ker nima kapitalizem nobene protiteže. V Avstriji vidimo enako prikazen. Zapuščeno vidimo Dalmacijo, Istro, celo Primorje. Po dualistični uredbi je izročeno gospodarstvo tam nemški buržoaziji, tukaj pa madžarski. Vsa socialna in razredna nasprotja se skrivajo za nacionalnimi. Z narodnimi vprašanji se morajo pri nas reševati tudi gospodarska. Seveda ne bi bilo nič boljše, če bi rekli, da hočemo čez noč porušiti dualistični sistem, ki je plod gospodarskega razvoja. Danes nimamo več samo nemškega in madžarskega kapitalizma, birokratizma in militarizma, ampak razvija se že tudi pri ostalih narodih. Zato so pri nas nacionalna nasprotja središče, okoli katerega se sučejo vsa politična vprašanja. Socialna demokracija nima razloga, zamolčati, koliko zlega nam je storil dualizem kot delavstvu in kot narodni celoti. Socialna demokracija brez razlike narodnosti mora biti nepomirljiva nasprotnica dualizma. V tem negativizmu smo si

že edini. Ni pa še edinstvenega pozitivnega nazora. V Avstriji računa socialna demokracija s carinsko ločitvijo, kakor madžarska. Mi na Hrvatskem, ki smo nekak jeziček na vagi, kakor tisti osel, na katerega padajo udarci z obeh strani, čutimo najprej težave političnega položaja. Naravno je torej, da prihaja izmed nas iniciativa, da zayzame socialna demokracija stališče glede vprašanja Avstro-Ogrske sploh. Če ne bi slo za nas, bi bili lahko ravnodušni. Reklo bi se lahko, da je to vprašanje dinastije; toda prisiljeni smo vendar, da živimo drug poleg drugega in da nosimo vsa bremena. V Budimpešti imamo pač svojo delegacijo, toda vladi je vseeno, če glasuje za njo ali pa ne. Mi moramo to smatrati za vprašanje našega naroda, za vprašanje našega proletariata. Bilo bi prezgodaj, če bi hoteli sami danes nekaj skleniti. Treba je pa, da se zmenimo s socialno-demokracijo v Avstriji in na Ogrskem. Samo če bi lahko našli razumevanje naših razmer, bi lahko sami zavzeli svoje stališče. Zakaj smo postavili to vprašanje obenem z volilno pravico na dnevni red? Reforma volilne pravice bo morala prinesiti izpremembo vladnih oblik s seboj. Državnopravne formule se potlačujejo vse bolj nazaj, v ospredje prihajajo socialna vprašanja; pri nas in na Ogrskem je pa narobe. Med Hrvatsko in med Ogrsko ni hoi dveh narodov; hrvatski in madžarski narod se bojujejo zoper madžarsko dijantrijo. Madžarski narod je enako potlačen, izkoriščen, obubožan, kakor hrvatski. To niso nacionalni, temveč gospodarski razpori. Zastonj imamo na Hrvatskem večino, dokler ne bo v madžarskem državnem zboru pravih zastopnikov, ki ne bodo imeli koristi od tega, če se tlači naš narod. Potem ne bo mogoče, da sede kak gospod na Danov stol, češ, da vodi hrvatska hranilnica opozicionalno politiko. Sabor mora postati pravi predstavnik naroda. — Kako se ima izpremeniti dualistični sistem, o tem imam svoje osebno mnenje. Kakor grede avstrijski sodrugi za tem, da ustanove svobodno zvezo narodov, tako lahko raztegnemo to stremljenje tudi na Ogrsko in na Hrvatsko. (Burno odobravanje.)

Govornik predloži resolucijo, katero objavimo prihodnjič.

Politični odsevi.

Državni zbor je imel v četrtek zopet sejo, na kateri bi bil imel priti Kolo v r a t o v nujni predlog o zvišanju števila rekrutov za deželno brambo. Toda vlada se ni upala, začeti s to stvarjo, ker ji dvetretjinska večina ni bila zagotovljena. Pomagala si je torej na ta način, da so ministri odgovarjali na stare interpelacije.

Socialno-demokratska zveza v parlamentu je imela sejo, na kateri se je ostro kritizirala vlada, ki ne daje državnemu zboru priložnosti, da bi se pečal z drugimi rečmi, kakor s takozvanimi državnimi potrebami. Sklenilo se je, vložiti interpelacijo, ki vpraša vlado, kaj je s starostnim zavarovanjem.

Wahrmundova afera se ne daje klerikalnem miru, dasiravno je učno ministrstvo pokazalo že toliko «popustljivosti», kakor da bi bil klerikalni Lichtenstein, ne pa «liberalni» Marchet učni minister v Avstriji. Ne le, da se je sklenilo, poleg njegove stolice ustanoviti še drugo za cerkveno pravo, je tudi Wahrmund za dlje časa na dopustu in videti je, kakor bi se hotelo dijake kar odgnati od njegovih predavanj. Liberalizem igra v tej stvari tako žalostno ulogo, da bi se človek zjokal nad njim. A vse to se ne zadostuje klerikalcem in v gospodski zbornici je grof Franc Thun napovedal, da bo njegova stranka glasovala proti proračunu in proti proračunskemu provizoriju, če vlada ne ustreže zahtevam klerikalcev glede Wahrmunda. Kako dolgo bodo liberalci neki še nastavljali lice klerikalnim klofutam?

Nemški minister-rojak Peschka je umrl. V nedeljo je bil na Dunaju sprevod do kolodvora, odkoder so prepeljali truplo v Opatjo vas. Za naslednika imenujejo bivšega ministra Pradeja.

Poslanec dr. Bobrzynski je imenovan za namestnika na Galiskem in je že prevzel posle.

Gospodarska zbornica je odkazala vladni načrt o ministrstvu dela, ki ga je poslanska zbornica nujnim potem sprejela, posebni komisiji. Ta predlaga, naj se iz delokroga novega ministrstva izloči rudarske zadeve in obrtno solstvo ter naj se odkaze prve trgovinskemu, drugo pa učnemu ministrstvu.

Poslanec dr. Herold je v pondeljek zjutraj v Pragi umrl. Bil je član mladočeške stranke, v kateri je igral važno ulogo.

Brambovski odsek je razpravljal v sredo o preskrbi moštva, ki postane v vojaški službi za delo nesposobno. Minister deželne branbe Georgi izjavlja, da želi izboljšanje stanja invalidov in pensionistov. Sekčni načelnik Reuter je pojasnil, da je predložilo vojno ministrstvo obema vladama

nov zakonski načrt o preskrbi vojakov. O postavi se bo pa moralo razpravljati v zvezi s splošnim invaliditetnim zavarovanjem. Vlada se hoče držati sledečih načel: Če bo šlo za rente, povzročene po nezgodah, se bodo določile ne glede na dobo aktivne službe po omejitvi zaslužka v civilnem stanju vojaka. Ozirati se nameravajo tudi na ponesrečencev brate in sestre ter na njih zakonske in nezakonske otroke. Izvolili so končno pododbor prtorice, ki naj izdela zakonski načrt glede na preskrbo onih vojakov in njih rodbin, ki postanejo nesposobni za zaslužek v aktivni vojaški službi. Nadalje je obveljal Schuhmeierjev predlog, naj izdela vlada zakonski načrt o preskrbi onih vojakov in njih rodbin, ki ponesrečijo v vojaški službi.

Razmere na Hrvaškem se poostrujejo od dne do dne. Baron Rauch in njegov famulus Crnković besnita proti opoziciji bolj fanatično, nego je bilo v Khuenovih časih. Maščevati se hočeta nad vsemi, ki niso pri zadnjih volitvah glasovali za Rauchove kandidate. Uradniki in sodniki se predstavljajo «iz službenih ozirov», a v zadnjem času se je vlada spravila nad vseučilišče. Penzionirala je profesorja Šurmina, ki je tudi poslanec, potem je suspendirala profesorja poslanca dr. Manojlovića in končno je odstavila še profesorja Carja in Šišića, ki nista hotela odobriti vladnega nasilja nad profesorji. Vseučiliški senat ni pokazal mnogo hrabrosti, a dijaki so sklenili, zapustiti zagrebsko vseučilišče in oditi na avstrijske univerze. Javne shode, ki so se hoteli pečati z vseučilišnim vprašanjem, je policija prepovedala, celo zaupen shod je preprečila z orožništvom in z redarstvom. Med policijo in med občinstvom so bili hudi spopadi, resne demonstracije so na dnevnem redu. V Zagrebu je razburjenost tako velika, kakor v času bojev zaradi grbov. Rauchovo blazno nasilstvo kaže, da je njegov položaj res že do skrajnosti omajan in da se skuša le še z največjo brutalnostjo ohraniti na površju. Toda s to metodo menda ne pojde, ampak prej pojde Rauch in njegovi podrepaniki.

General Turr je v nedeljo ponoči umrl v Budimpešti. Leta 1848 je Turr poveljeval v ogrski revolucionarni armadi. Bil je nekdanj zelo bogat, a umrl je v velikem siromaštvu.

V južno-amerikanski državi Peru je izbruhnila revolucija. V Limi so se ustaši polastili železnice in so prerezali brzojavne žice. Vlada je odposlala vojaštvo proti njim.

V Alahabi v Indiji so zarotniki nameravali ubiti sodnika Kingo fonda. Bomba je pa zadela voz, v katerem se je peljala Angležinja Kennedy s hčerko. Mati je mrtva, hči pa smrtno ranjena. Policija v Kalkuti je našla mnogo bomb in streliva ter je zaprla mnogo ljudi.

Prvi majnik.

Spjlet. Praznovanje prvega majnika je letos sijajno izpričalo veliki napredek socialno-demokratske stranke v Spjletu. Dolgotrajni boj tukajšnjega delavstva nosi prve sadove. Težko je bilo to delo, kajti dolgo je bila Dalmacija takorekoč izven zakona in socialna demokracija se je posebej smatrala za stranko, proti kateri je dovoljeno vsako sredstvo. Vsled tega so bili vsi dosedanji boji polni žrtev. Toda stranka, ki je pretrpela dosti hudih udarcev, vendar ni nikoli obupala in končno je prisilila oblast in svoje nasprotnike, da ji priznavajo pravice, ki ji sodijo po zakonu. S svojo doslednostjo in nepopustljivostjo si je stranka priborila ugled, ki se je dne 1. majnika sijajno izkazal. Dopoldne se je zbralo delavstvo v društvenih prostorih, kjer se je sestavil sprevod po organizacijah. Z rdečo zastavo na čelu, katero je nosil stari sodrug Franc Pazinović, je sprevod z več kakor tisoč delavci ob 1/10. odkorakal ob prepevanju delavskih pesmi po določenih ulicah. Približno ob 10. je prikorakal na obalo pred hotel Bellevue, kjer ga je pričakovala ogromna množica. Tukaj pod milim nebom se je vršil ljudski shod, katerega se je udeležilo daleč nad 3000 oseb. Sodrug Prkusić je v imenu politične organizacije pozdravil zborovalce in izrazil zahvalo za velikansko udeležbo. Glavni govornik je bil sodrug Etbis Kristan iz Ljubljane, ki je v celournem hrvaškem govoru razvil pomen prvega majnika in naglasil visoke naloge socialne demokracije ob navdušenem odobravanju poslušalcev. Potem je spregovoril sodrug Pazinović nekoliko navduševalnih besed v italijanskem jeziku, za kar je žel viharo priznanje. Sodrug Prkusić je zaključil shod in sprevod, ki je močno narastel, je nadaljeval svojo pot čez Gospodski trg do društvenih prostorov, kjer se je razšel v najlepšem redu. Popoldne je bila ob množični udeležbi ljudska veselica, ki je trajala do večera. Vse priredbe so se izvršile krasno in v vzornem redu. Spjletsko delavstvo je dokazalo, da je red in mir najbolje zavarovan, kadar ga varujejo delavci sami. Z veseljem, ki vlada med krasnim uspehom proletarskega praznika, se združuje njegov opravičeni ponos nad velikanskim napredkom.

Zagorje ob Savi. Prvi majnik se praznuje pri nas že od začetka na slovesen način. Tako je bilo tudi letos. Praznovali so rudarji, steklarji, kamnolomci, obrtni delavci. Delo je počivalo in povsod je bilo praznično razpoloženje. Zjutraj je bila budnica, delavstvo je priredilo imponanten sprevod z godbo, ob 1/10. je bil pa ljudski shod, na katerem

je govoril sodrug Toka iz Ljubljane o pomenu prvega majnika. Njegova izvajanja je zbor burno odobral. Popoldne je bila velika ljudska veselica ob velikanski udeležbi delavstva. Vse priredbe so se izvršile obnesle. Po vsem kraju so plapolale po hišah zastave, večinoma rdeče. Praznovanje se je v najlepšem redu končalo ob 10. zvečer.

Trst. Tukaj se je praznovanje izvanredno dobro obneslo. Slovenski socialisti so imeli dopoldne z italijanskimi skupaj shod, popoldne pa svojo veselico v Rojanu, katere se je udeležilo približno 1500 oseb. Obsirno poročilo objavimo prihodnjic.

Pulj. Jugoslovanska socialno-demokratska stranka je imela dopoldne shod v Arco Romano, popoldne pa je bil shod v gledališču, kjer je govoril poslanec sodrug Pagnini.

Gorica. Praznovanje prvega majnika se je častno izvršilo. Dopoldne je bil shod pod milim nebom, kjer je poročal sodrug dr. Tuma. Natančnejše poročilo pride prihodnjic.

Pozor!

Kamnoseke se opozarja, da ne sprejmo dela v Ljubljani pri gosp. Čamerniku, ker so pri dotični tvrdki v plačilnem gibanju.

Domače stvari.

Terorizem «Slovenskega Naroda» si je izbral v zadnjem času sodruga dr. Tumo za cilj. V pondeljek mu je posvetil ves uvodni članek, ki je s svojo dolžino v najostrejšem nasprotju s poskušanim bageteliranjem napadanega. Ne verjamemo, da bodo «Narodove» invective zmanjšale duševni mir dr. Tume; na Slovenskem namreč kmalu ne bo delavnega človeka, ki ga «Narod» ne bi bil obsipal s svojim čudno dišečim cvetjem. A jeza liberalcev je v tem slučaju še posebno umljiva, kajti čeprav je poteklo že nekaj časa, kar je dr. Tuma, spoznavši prazno frazerstvo te stranke, zapustil njene vrste, so vendar še vedno na tihem gojili upanje, da se povrne k njih egiptovskim loncem. «Narodova» posestrima «Edinost» je še pred par meseci emfatično opozarjala, da je dr. Tuma «naš», namreč narodnjaški, dasiravno je že davno prej sam povedal, da je socialist in demokrat. Ne smatramo za svojo nalogo, braniti dr. Tumo. Če se mu bo zdelo vredno odgovarjati, poskrbi že sam to. Koristno se nam pa zdi, pokazati tudi s tem slučajem, kako nestvarna in nenačelna je vsa politika naših liberalcev in narodnjakov. Razven osebnosti ne pozna ta družba ničesar. Svoje prvake povzdigovati v deveta nebesa, nasprotnika pa oblatiti in opljupati, to jim je politika, to jim je taktika, to jim je «narodno delo», to jim je skratka vse. Bilo bi res žalostno izpričevalo za slovenski narod, če bi se dolgo prebavljalo tako politično mazaštvo.

Med italijanskimi in slovenskimi narodnjaki v Trstu je po poročilih primorskih časopisov dosežen sporazum glede deželnozbornske, odnosno občinske volilne reforme. Kolikor se da presoditi, so Slovenci hrabro retirirali. Nekateri mestni okraj, v katerih igrajo slovenski glasovi nekaj večjo ulogo, se pridružijo okolici, zato da bo za Italijane nevarnost manjša in povrh tega dobe Slovenci manj mandatov, nego je določal načrt vlade. To je prav tako, kakor je bilo z volilno reformo v Istri. Seveda poznamo pesem, ki jo bodo zapeli narodnjaki: Če ne bi bili sprejeli tega, bi bila šla volilna reforma spluh po vodi. To sicer ni dokazano, kajti socialisti so izjavili, da hočejo upreti vsi: moči, da se ne voli več po starem volilnem redu. Toda dajmo, da imajo narodnjaki prav; potem imamo pa pravico, vprašati, kaj imajo narodnjaki še očitati socialistom v narodnem oziru? Bolj popustljivi, kakor narodnjaki, niso bili še nikdar in tudi ne bodo nikoli.

Ljubljanska podružnica zveze kovinarjev priredi v nedeljo, dne 10. maja ob pol 10. uri dopoldne v Perlesovi restavraciji društven shod. Člane se opozarja točno in polnoštevilno vdeležiti se shoda. Pristop imajo tudi drugi kovinarji in razpravljalo se bode o važnih stvareh. Odbor.

Dopisi.

Loke pri Zagorju. Gospod Osič se hoče v št. 34. s § 19. tis. zak. oprati. Če misli, da se z zlorabo tiskovnega zakona da tudi vtajiti, se mož moti. Če ste ekonom ali instruktor, je to nam vseeno, za to, kdaj da ste prevzeli posestvo, se tudi ne bomo prepirali; da pa ste se preselili pred kratkim, priznavate sami. Hlapec je bil gotovo dalje časa bolan in je bival v hlevu. Če ste ga Vi smatrali za bolnega ali ne, to je nam vseeno; s pričami lahko dokažemo, da je dlje časa bolehal. Isto jutro pa je radi boleznimi že tudi zblaznel in je šel iz postelje ter hotel ulti; saj ste vendar naročili dekli, naj bi poznažila sobo na Vašem mlinu, da bi se ga izpovedalo. V hlevu pa je mrtev ležal

od osmih zjutraj do treh popoldan. Zakaj pa ga niste vsaj mrtvega spravili na mrtvaško posteljo v kakšno sobo, kakor store to gospodarji, ki ljubijo svoje posle? Da so ga odnesli rudarji v mrtvašnico iz hleva, priznavate sami; če pa ste jim plačali, kakor trdite, ne smete misliti, da je bila lakomnost za denar od rudarjev, temveč človeško sočutje, da so ga odnesli. Izvedeli smo, da ste plačali enemu po eno in drugim po 2 kroni; naj bo to res, ampak radi tega je dopis še vedno resničen, saj vendar nismo trdili, da niste dali tistih par kronic. Radi hravta pa vprašajte svojega sosedo, ali pa otroke rudarjev, ki Vam potrdujo, da smo imeli mi prav. Tudi za mleko je menda vseeno, če ste jim rekli, da je mleko prevredno in da kmet ne mora izhajati, kakor če bi bili rekli, da naj podražijo. Res pa je, da so ga podražili takoj, ko ste jim Vi razložili svojo modrost. Da Vašo ljubezen do poslov se bolj opišemo in to radi tega, da si zapomnite za drugič zopet rabiti § 19. tis. zak., Vam povemo še o Vaši učenki, ki je bila v prodajalni. Učenko ste imeli v letošnji zimi, ki vendar ni bila mrzla; ali menda radi same ljubezni je imela vse ozeble roke, tako da je zbolela; vživala pa je kakor je sama pripovedovala le bolj po domače rečeno oblicah krompir pa močnik, tako, da je proti neki prijateljci dejala, da bode morala pisati svojim staršem po denar, ker ne more več obstati ob tako dobri hrani. Navedli bi Vam lahko še marsikaj, pa bomo čakali, da se enkrat privandrate s § 19.

Torej na svidenje, gospod vinski instruktor! Dopisnik prvega dopisa.

Spjlet. Zadnje dni meseca aprila je dosegla tukašnja organizacija jako lep uspeh. Prvikrat smo dobili občinsko gledališče za predavanje. To se seveda ni zgodilo iz naklonjenosti občinske gospode, kateri je hudič ljubi od socialnega demokrata, temveč le zato, kar tudi občina ne more več tajiti moči, katero si je pridobila socialna demokracija v Spjletu. Doslej so dobivali gledališče večinoma klerikalci za svoja predavanja. Značilno je, da narodnjaške gospode v občini nič ni ženiralo, če je bilo tako predavanje italijansko in če je prišel kak padre gaetano naravnost iz Italije. Dovolj je bilo, da je bila stvar klerikalna. Za hrvaška predavanja je bilo gledališče socialnim demokratom zaprto. Končno so pa vendar na Gospodskem trgu spoznali, da se ne smejo preveč igrati s socialisti. Izgovarjali so se pač in so tudi najprej odklonili prošnjo stranke za gledališče, a skoraj v zadnji uri so sami poslali naznanilo, da je gledališče na razpolago. Tako se je v sredo, 29. aprila vršilo tam prvo predavanje za socialne demokrate. Predaval je sodrug Etbis Kristan iz Ljubljane, ki je našemu delavstvu se dobro znan konferencier, vsled česar je bila udeležba delavcev zelo velika. Buržoazija se je pač večinoma odlikovala z odsotnostjo. A tisti maloštevilni meščani, ki jih ni bilo sram, priti na delavsko predavanje, so zapustili gledališče preseeneeni in zadovoljni. Celu neki duhovnik, ki se je neopažen v loži udeležil, je priznaval, da je bilo «zelo zanimivo». Sodrug Kristan je predaval o starih verah stvarno, instruktivno, a obenem tako prijetno, da poslušalci še opazili niso, kako hitro je minulo poltretje ure. V četrtek je predaval sodrug Kristan v društvenih prostorih o etiki in socializmu. Tukaj gostuje namreč hrvaška primorska gledališka družba, ki je hotela tega dne igrati v spomin Zrinjskega in Frankopana, vsled česar se je stranka zadovoljila z enim večerom v gledališču. Tudi drugo predavanje je bilo zelo poučno in zanimivo ter je povečalo željo delavstva za pogostejšimi podobnimi priredbami. Za stranko pomenita oba dneva velik moralen uspeh.

Stališče odvetniških in not. uradnikov.

(Odgovor na poslano brošuro, spisal dr. H. Tuma.) Dalje.

Odpovedna doba bodi najmanj 6-tedenska za stalno nameščenega uradnika za vsako koledarsko četrtletje ter je v odpovedni dobi pustiti v svrhu iskanja službe prestege časa vsakih 14 dni najmanj 1 dan.

Konkurenčno klavzulo bi bilo po mojem mnenju sploh odpraviti.

Izpričevalo bi moralo obsegati vse, kolikor se tiče zmožnosti in znanja uradnikovega. Seveda je najtežja stran y izpričevalu ravno zadeva psihološkega in moralnega vprašanja. V največ slučajih bi resnično izpričevalo bolj škodovalo nego koristilo. Sprejeti bi se morala torej glede izpričevala le prepovedna določila, kaj se v izpričevalu ne sme postaviti. Danes velja izpričevalo, ki potrjuje le dobo službe, za slabo izpričevalo.

Brez družega sem za to, da je dati prostost službenemu osebju za izvrševanje vseh državljskih pravic, torej posebno za izvrševanje volilne pravice.

Glede dopusta imam pomislek, ali je mogoče uradniku nastopiti dopust, ako tudi nima primernih sredstev. Po mojem je dopust jako draga stvar tako za šefa, kakor za uslužbenca. Tako dam v svoji pisarni za slučaj dopusta stalnim uradnikom tudi nagrado, ako ni že pri določitvi plače misljeno na dopust. Ako naj dopust služi za to, da usluž-

benec nabere novih moči, si mora dati telesnega in duševnega odlastka, priložnost telesne in duševne reakcije, torej premembo zraka, hrane, gibanja v prosti naravi, potovanje i. t. d. Dopust kot brezdelje je nezmisljivo. Uradnik, ki svoj tedenski dopust ubije s tem, da zjutraj leži do desete, ali kolikor mogoče veliko čez dan poseda v kavarnah in gostilnah in zvečer zopet leže zgodaj spat, ali pa si privošči krok in ponočevanje, ima ravno nasprotno od dopusta. Jaz bi želel, da bi vsi naši uslužbenci za čas dopusta privoščili letovišče sebi in družini, gibanje in telesno delo, ker le tako je mogoče iznebiti se vse more celoletnega pisarniškega dela in njim združene otrplosti živčevja. Za uživanje takega dopusta pa je treba seveda regulacije plač, in najbolj se ustreže sedanjemu položaju, ako določi šef svojemu odgovornemu voditelju pisarne za dopust toliko nagrade, da ga more uživati, ne da bi si nakopal dolg. Dopust bodi nepretrgan v dobi sodnih počitnic. Zahtevam pa, da bi se zakonitim potom določila pravica do dopusta ne glede na premembo službovanja v eni ali drugi pisarni, ker bi se take počitnice in dopust po vseh pisarnah docela izjednačili. Voditelj pisarne, ki je že več let služboval pri enem šefu in prestopi k drugemu, bi moral biti pri drugem šefu takoj tudi deležen dopusta.

Glede poskusne dobe je 14 dni premalo za duševnega delavca in posebno za voditelja pisarne. Največkrat se spozna uradnika takrat, kadar je izredno delo, ko mora imeti uradnik v redu svoje živčevje in mora znati intenzivno pokazati svoje znanje. Odyetniške pisarne imajo itak svoje sezone. Zaraditega je po mojem mnenju za spoznanje sposobnosti uradnika tudi 4 tedne premalo. Zase bi zahteval najmanj 6 tednov. Vestnemu šefu pa tudi po šesttedenski poskušnji ni mogoče izreči svoje sodbe. Mnogo je značajev, ki se počasi privadijo na delo kake pisarne, potem pa tem vestnejše in trdnjše vrše svojo službo. So pa drugi, ki prve dneve vsled novosti položaja pokažejo vso svojo pozornost in razburjenost, potem pa še nagleje opesajo in potrebujejo vedno nove izpodbuje. Zaraditega šesttedenska odpovedna, pa tudi šesttedenska vsprejemna doba.

Dalje prih.

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rimski cesti št. 19. Nihče ne sči dela v nobeni delavnici, preden se v društvu je informira o položaju!

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno veselice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, koriandoli, serpentine, rdeče nagelne, lampione, papirnate čepice, karte za šaljivo pošto, bloke, stambilje dobavlja društvom najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

Novo!

Novo!

Izšla je v založbi časopisa „Naprejš“ v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal Karol Kautsky, poslovenil Anton Kris tan Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mežda“, „Razpad proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastoča razsežnost proletarijata“ in „Trgovski in „izobraženi“ proletarijat“.

Cena brošuri 30 vinarjev.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gl. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jantivom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. bis-rom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gl. 1-65. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-2

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Berite!

Berite!

Citajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“
Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Praporja“ v Ljubljani, „Naprejš“ v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanafas) z jamčeno kvaliteto, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

28-22

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potem c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5%, na leto.

Dolniška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 167.

26-22